Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
P. PIKAMÄE
представено на 11 март 2020 година[1]

Дело C-231/19

Blackrock Investment Management (UK) Limited
срещу
Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs

(Преюдициално запитване, отправено от Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber)
(Второинстанционен административен съд (отделение по данъчни и финансови дела),
Обединено кралство)

„Преюдициално запитване — Данък върху добавената стойност (ДДС) — Директива 2006/112/ЕО — Член 135, параграф 1, буква ж) — Случаи на освобождаване за управлението на специални инвестиционни фондове — Доставка на съвкупност от услуги чрез информационна платформа — Единна доставка — Дружество за управление — По-малка част специални инвестиционни фондове"

1. Системата на данъка върху добавената стойност (ДДС) за пореден път е поставена на изпитание, свързано с новите технологии. Този път поводът е използване на изкуствен интелект в сферата на инвестициите в контекста на различни видове инвестиционни фондове.

2. Управлението на специални инвестиционни фондове (наричани по-нататък „СИФ") е изрично освободено от облагане съгласно член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност[2]. Управлението на инвестиционните фондове, които не отговарят на условията за СИФ (наричани по-нататък „други фондове"), обаче подлежи на облагане с този данък.

3. Дружеството BlackRock Investment Management (UK) Ltd (наричано по-нататък „BlackRock") управлява както СИФ, така и други фондове. За целта то използва услугите на BlackRock Financial Management Inc (наричано по-нататък „BFMI"), установено в Съединените щати дружество от същата група, към която принадлежи и BlackRock. BFMI поддържа информационна платформа, известна като „Aladdin" (наричана по-нататък „Aladdin"), която предоставя широка гама услуги по управление на инвестиции, като анализ на пазарите, мониторинг на изпълнението, оценка на риска, контрол за съответствието със законодателството и осъществяване на сделките. Тъй като BFMI е дружество по американското право, в рамките на механизма за обратно начисляване[3] ДДС за извършените от BFMI доставки се внася от самото BlackRock.

1 Език на оригиналния текст: френски.

2 ОВ L 347, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 3, стр. 7.

3 Съгласно този механизъм ДДС се плаща не от доставчика, а от клиента при ставката, валидна в мястото му на установяване.

4. Спорът в главното производство е между BlackRock и Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Данъчна и митническа администрация на Обединеното кралство, наричана по-нататък „данъчната администрация“) по въпроса за предоставянето на предвиденото в член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 освобождаване. Тъй като BFMI използва Aladdin за недиференцирано предоставяне на услуги по управление на СИФ и на други фондове, възниква въпросът какъв данъчен режим трябва да се приложи по отношение на тези услуги с оглед на това освобождаване.

5. Запитващата юрисдикция, Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber) (Второинстанционен административен съд (отделение по данъчни и финансови дела), Обединено кралство), иска от Съда да установи дали и при какви условия следва да се предостави посоченото освобождаване предвид специфичните обстоятелства по случая, а именно доставка на услуги по управление за всякакви видове фондове чрез единна информационна платформа.

I. Правна уредба

A. Правната уредба на Съюза

6. Съгласно член 2, параграф 1, буква в) от Директива 2006/112 на облагане с ДДС подлежи „доставката на услуги, извършвана възмездно на територията на държава членка от данъчнозадължено лице, действащо в това си качество“.

7. Член 132, параграф 1, буква е) от посочената директива гласи, както следва:

„Държавите членки освобождават следните сделки:

[…]

е) доставката на услуги, извършвани от самостоятелни групи лица, чийто дейности са освободени от ДДС или във връзка с които те не са данъчнозадължени лица, с цел предоставяне на техните членове на услугите, които са пряко необходими за осъществяване на тяхната дейност, когато такива групи изискват от своите членове само възстановяване на дела им от общите разходи, при условие че освобождаването не би довело до нарушаване на конкуренцията“.

8. Съгласно член 135, параграф 1, буква ж) от посочената директива:

„1. Държавите членки освобождават следните сделки:

[…]

ж) управлението на [СИФ] съгласно определенията, дадени от държавите членки;

[…]“.

9. Текстът на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112, която, считано от 1 януари 2007 г., отменя и заменя Шеста директива 77/388/ЕИО на Съвета от 17 май 1977 година относно хармонизиране на законодателствата на държавите членки относно данъците върху оборота — обща система на данъка върху добавената стойност: единна данъчна основа (ОВ L 145, 1977 г., стр. 1, наричана по-нататък „Шеста директива“), е по същество идентичен с текста на член 13,

част Б, буква г), точка 6 от Шеста директива[4].

10. Член 194 от Директива 2006/112 предвижда, че когато доставчикът на услуги не е установен в държавата членка, в която е дължим ДДС, държавите членки могат да решат да приложат механизма за обратно начисляване.

Б. Правната уредба на Обединеното кралство

11. Член 31, параграф 1 от Value Added Tax Act 1994 (Закон за данъка върху добавената стойност от 1994 г.) предвижда по-специално:

„Доставките на стоки или услуги са освободени, ако отговарят на описанието, намиращо се понастоящем в приложение 9 […]“.

12. Група 5, точка 9 от приложение 9 към посочения закон включва „управлението“ на известен брой специфични инвестиционни образувания и типове фондове. Това са образуванията и типовете фондове, които Обединеното кралство счита за СИФ.

II. Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

13. BlackRock получава доставки на услуги от BFMI, установено в Съединените щати дружество от същата група. BlackRock използва тези услуги за управлението както на СИФ, така и на други фондове. Прилагайки механизма за обратно начисляване, BlackRock внася ДДС, който BFMI дължи за доставяните на BlackRock услуги.

14. На 2 май 2012 г. BlackRock иска от данъчната администрация становище по въпроса дали ползвателите на услугите на Aladdin могат да бъдат освободени от ДДС за управлението на СИФ.

15. На 24 юли 2013 г. BlackRock подава заявление за възстановяване на ДДС за периода от 1 януари 2010 г. до 3 март 2013 г.

16. С писмо от 30 август 2013 г. данъчната администрация отхвърля искането за освобождаване, както и заявлението за възстановяване.

17. BlackRock подава жалба пред First-tier Tribunal (Tax Chamber) (Първоинстанционен съд (данъчно отделение) Обединено кралство), който отхвърля жалбата с решение от 15 август 2017 г. Този съд счита по-специално, че предоставяните чрез Aladdin услуги са услуги по „управление“, които попадат в обхвата на предвидените в член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 случаи на освобождаване. Пропорционално прилагане на ДДС за услугите, които BFMI предоставя само за други фондове, обаче не било възможно, тъй като тези услуги се предоставяли без разлика за СИФ и за други фондове. Тъй като другите фондове представлявали по-голямата част от управляваните от BlackRock фондове както от гледна точка на броя, така и на стойността им, за другите фондове и за СИФ трябвало да се прилага единна ставка. При тези обстоятелства дружеството обжалва това съдебно решение пред запитващата юрисдикция.

4 Съдът вече е подчертал, че „[т]ъй като релевантните разпоредби на Директива 2006/112 са по същество идентични по значение с релевантните разпоредби на Шеста директива 77/388, практиката на Съда по последната директива е приложима и по отношение на Директива 2006/112“ (решение от 10 април 2019 г., PSM „K“, C-214/18, EU:C:2019:301, т. 37).

18. Запитващата юрисдикция приема някои фактически обстоятелства за установени. В този смисъл тя отбелязва, първо, че в рамките на BlackRock физическите лица, които отговарят за управлението на фондовете, са управителите на инвестиционни портфейли. Инвестиционният мениджмънт следва цикъл на анализ, вземане на решения, извършване на операции, последващо плащане и изравняване на салдата. Второ, услугите по управление на фондове на BlackRock се предоставят чрез Aladdin — платформа, която се състои от комбинация от хардуер, софтуер и човешка намеса. Освен това функциите на Aladdin обхващат целия инвестиционен цикъл. Като цяло Aladdin предоставя на управителите на инвестиционни портфейли анализ на изпълнението и риска, както и мониторинг, за да подпомогне вземането на инвестиционни решения, следи съответствието със законодателството и дава възможност на управителите на портфейли на BlackRock да прилагат оперативни решения. Трето, BlackRock управлява както СИФ, така и други фондове, като за целта използва услугите по управление на Aladdin. Четвърто, по-голямата част от фондовете, на които понастоящем BlackRock доставя услуги по управление, отговарят на условията за другите фондове както от гледна точка на броя, така и с оглед на стойността на управляваните активи. Пето, BFMI доставя услуги по управление на управители на фондове, различни от BlackRock, някои от които управляват основно СИФ.

19. Запитващата юрисдикция отбелязва, че въпросът, който възниква, е дали член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 допуска пропорционално разпределение на възнаграждението за единна доставка в зависимост от използването. В това отношение пред нея са изложени две противоположни тези. Ако данъчната администрация твърди, че всички доставки на Aladdin, които получава BlackRock, подлежат на облагане с ДДС, тъй като това дружество управлява предимно други фондове, посоченото дружество счита, че използването на Aladdin трябва във всички случаи да бъде освободено от облагане във връзка с доставките за СИФ, като тяхната стойност може да се изчисли въз основа на дела им от общото количество управлявани фондове.

20. В това отношение в решение от 4 май 2017 г., Комисия/Люксембург[5] Съдът по принцип допуска, що се отнася до освобождаването по член 132, параграф 1, буква е) от Директива 2006/112, пропорционално разпределение според използването на единна доставка на услуги, тоест в зависимост от това дали тя служи за освободени или не от облагане с ДДС сделки. Ето защо логично възниква въпросът дали такова разпределение може да се прави и в други случаи на освобождаване, например като предвидените в член 135, параграф 1, буква ж) от същата директива. Запитващата юрисдикция обаче счита, че това решение не съдържа ясни указания за изхода на настоящото дело, доколкото пропорционалното разпределение във връзка с освобождаването за споделяне на разходи изглежда основано на практични съображения, а не на принципни или телеологични такива.

21. Поради това запитващата юрисдикция счита, че при прилагането на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 може евентуално да се възприеме подход, допускащ възнаграждението за единна доставка на услуги за управление да се разпредели пропорционално между услугите за управление на СИФ и тези за управление на други фондове. Тя обаче иска да се установи връзката между този подход и разрешението, съгласно което единните доставки трябва да бъдат облагани в съответствие с тяхното преобладаващо или основно използване.

22. Ето защо, когато става въпрос за услуги за управление както на СИФ, така и на други фондове, запитващата юрисдикция не може с пълна увереност да определи правилния подход към тълкуването на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112, необходим за разрешаването на спора.

5 C-274/15, EC:C:2017:333.

23. При тези обстоятелства Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber) (Второинстанционен административен съд (отделение по данъчни и финансови дела) решава да спре производството и да отправи до Съда следния преюдициален въпрос:

„Когато единна доставка на услуги по управление по смисъла на член 135, параграф 1, буква ж) от [Директива 2006/112] се прави от трето лице доставчик на лице, управляващо фондове, и се използва от последното както за управлението на [СИФ], така и за управлението на други фондове […], следва ли тази разпоредба да се тълкува:

а) в смисъл, че тази единна доставка трябва да се облага с единна данъчна ставка? Ако да, как следва да се определи тази единна данъчна ставка? или

б) в смисъл, че възнаграждението за тази единна доставка трябва да бъде пропорционално разпределено според използването на услугите по управление (например в зависимост от размера на средствата, управлявани съответно в СИФ и други фондове), така че част от единната доставка да се третира като освободена, а част от нея — като облагаема?“.

III. Производството пред Съда

24. Писмени становища представят BlackRock, правителството на Обединеното кралство, както и Европейската комисия.

25. В съдебното заседание, проведено на 18 декември 2019 г., устни становища представят BlackRock, правителството на Обединеното кралство, както и Комисията.

IV. Анализ

26. С въпроса си запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали и по какъв ред услугите, които трето лице доставчик е доставило на лице, управляващо фондове, могат да бъдат освободени от облагане съгласно член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112, когато тези услуги са предназначени да бъдат използвани едновременно за управлението на СИФ и на други фондове.

27. По-специално посочената юрисдикция иска да се установи дали данъчната основа на тази доставка може да се разпредели в зависимост от стойността на активите на фондовете. Всъщност от акта за преюдициално запитване е видно, че в главното производство въпросните услуги се предоставят както за СИФ, чието управление по принцип е освободено от облагане с ДДС, така и за други фондове, чието управление подлежи на облагане с този данък. Именно това двойно използване на единната услуга е в основата на проблема в настоящия случай. Неговото разрешаване предполага да се определи дали данъчната основа[6] трябва да се сведе само до цената на услугите, предоставяни чрез Aladdin за управлението на други фондове.

6 По отношение на определянето на „данъчната основа“ за дължимия ДДС от член 73 и от член 78, буква а) от Директива 2006/112 следва, че при доставката на услуги данъчната основа включва всичко, което представлява насрещна престация, получена или която следва да бъде получена от доставчика срещу въпросната доставка, от клиента или трето лице, като се изключи самият ДДС.

28. Макар съдебната практика относно освобождаването на сделките по управление на инвестиционни фондове в приложение на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 да е доста богата[7], доколкото ми е известно, нито едно решение на Съда не се отнася до обстоятелства, идентични на тези в главното производство, а именно двойно използване на услугите за обезпечаване на управлението както на СИФ, така и на други фондове. С оглед на това, че Съдът вече многократно е тълкувал член 135, параграф 1 от тази директива и предхождащата го разпоредба, ми се струва необходимо да припомня някои принципи, свързани с посочените в тази разпоредба случаи на освобождаване (раздел А), преди да очертая границите на дебата относно приложното поле на освобождаването, предвидено в тази разпоредба, в контекста на настоящото дело (раздел Б) и в крайна сметка да определя какво трябва да е данъчното третиране на разглежданите доставки (раздел В).

А. Предварителни бележки относно случаите на освобождаване по член 135, параграф 1 от Директива 2006/112

29. На първо място, от постоянната съдебна практика следва, че случаите на освобождаване от данък, посочени в член 135, параграф 1 от Директива 2006/112, са автономни понятия на правото на Съюза, които имат за цел да се избегне различното прилагане на режима на ДДС в отделните държави членки и които трябва да бъдат поставени в цялостния контекст на общата система на ДДС[8].

30. На второ място, следва да се припомни, че формулировките, използвани за определяне на случаите на освобождаване, посочени в член 135, параграф 1 от Директива 2006/112, подлежат на стриктно тълкуване, като се има предвид, че тези случаи на освобождаване са изключение от общия принцип, според който всяка доставка на услуги, извършена възмездно от данъчнозадължено лице, се облага с ДДС[9]. Оттук следва, че когато не попада в обхвата на предвидените в Директива 2006/112 случаи на освобождаване, доставката на услуги подлежи на облагане с ДДС съгласно член 2, параграф 1, буква в) от тази директива[10].

31. При това положение тълкуването на посочените формулировки трябва да е в съответствие с целите, преследвани с предвидените в член 135, параграф 1 от Директива 2006/112 случаи на освобождаване, и да зачита присъщия на общата система на ДДС принцип на данъчна неутралност. От последния принцип следва, че операторите трябва да могат да избират модела на организация, който от стриктно икономическа гледна точка им е най-удобен, без да поемат риска техните сделки да бъдат изключени от освобождаването, предвидено в споменатата разпоредба[11].

7 Решения от 4 май 2006 г., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289), от 28 юни 2007 г., JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust и The Association of Investment Trust Companies (C-363/05, EU:C:2007:391), от 19 юли 2012 г., Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484), от 7 март 2013 г., GfBk (C-275/11, EU:C:2013:141), от 7 март 2013 г., Wheels Common Investment Fund Trustees и др. (C-424/11, EU:C:2013:144), от 13 март 2014 г., ATP PensionService (C-464/12, EU:C:2014:139) и от 9 декември 2015 г., Fiscale Eenheid X (C-595/13, EU:C:2015:801).

8 Вж. по-специално решение от 9 декември 2015 г., Fiscale Eenheid X (C-595/13, EU:C:2015:801, т. 30 и цитираната съдебна практика).

9 Вж. по-специално решения от 28 октомври 2010 г., Axa UK (C-175/09, EU:C:2010:646, т. 25), от 17 януари 2013 г., Woningstichting Maasdriel (C-543/11, EU:C:2013:20, т. 25), от 12 юни 2014 г., Granton Advertising (C-461/12, EU:C:2014:1745, т. 25 и цитираната съдебна практика), от 16 ноември 2017 г., Kozuba Premium Selection (C-308/16, EU:C:2017:869, т. 39 и 45), от 25 юли 2018 г., DPAS (C-5/17, EU:C:2018:592, т. 29) и от 19 декември 2018 г., Mailat (C-17/18, EU:C:2018:1038, т. 37).

10 Решение от 10 април 2019 г., PSM „K“ (C-214/18, EU:C:2019:301, т. 43).

11 Решения от 4 май 2006 г., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, т. 68) и от 7 март 2013 г., GfBk (C-275/11, EU:C:2013:141, т. 31).

Б. По границите на дебата относно приложното поле на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112

32. С член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 от ДДС се освобождава „управлението на [СИФ] съгласно определенията, дадени от държавите членки“. От текста на тази разпоредба следва, от една страна, че тя не се прилага за всички фондове, а само за тези, които са квалифицирани като СИФ. От друга страна, в приложното поле на това освобождаване попадат дейностите, разглеждани като „управление“ [12]. За да може дадена дейност да бъде квалифицирана като „дейност по управление на СИФ“ и да се ползва от посоченото освобождаване, тя трябва да отговаря на тези две условия.

33. По-конкретно от съдебната практика относно предвиденото в член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 освобождаване следва — що се отнася до понятието „СИФ“ — че тази разпоредба има предвид СИФ, независимо от тяхната правна форма [13]. Така в приложното поле на тази разпоредба попадат както предприятията за колективно инвестиране, които са договорно учредени или учредени като тръст, така и тези, които са учредени с устав [14]. Освен това, както следва от постоянната съдебна практика, тази разпоредба дава на държавите членки правото да дефинират понятието „СИФ“ [15], като това им право е „ограничено от забраната да се засягат условията за освобождаване, предвидени от законодателя на Съюза“ [16]. В настоящото дело, както личи от съдържащите се в преписката данни, няма никакво съмнение и страните не спорят, че сред фондовете, ползващи услугите на BFMI, има по-специално и СИФ [17].

34. За сметка на това, що се отнася до въпроса дали услугите на BFMI представляват *управление* на СИФ, Съдът най-напред приема, че понятието „управление“, утвърдено в решението от 4 май 2006 г., Abbey National, се определя единствено от правото на Съюза и съответно представлява автономно понятие на това право, като държавите членки нямат никакво право на преценка в това отношение [18].

35. По отношение на съдържанието на понятието „управление“ следва да се припомни, че неговите граници са уточнени в множество решения на Съда. Така, най-напред, Съдът е постановил, че освен функциите по управление на портфейли, в приложното поле на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 попадат и функциите по администриране на самите предприятия за колективно инвестиране [19]. От него обаче са изключени депозитарните функции на предприятията за колективно инвестиране [20]. Освен това в решение GfBk [21] Съдът е уточнил, че услуги като изчисляване на размера на приходите и определяне на стойността на дяловете

12 Относно тази двойственост на понятията „СИФ“ и „управление“ вж. заключението на генералния адвокат Kokott по дело Fiscale Eenheid X (C-595/13, EU:C:2015:327, т. 16—57).

13 Решение от 4 май 2006 г., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, т. 53).

14 Решение от 4 май 2006 г., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, т. 53).

15 Решение от 7 март 2013 г., Wheels Common Investment Fund Trustees и др. (C-424/11, EU:C:2013:144, т. 16 и цитираната съдебна практика).

16 Решение от 7 март 2013 г., Wheels Common Investment Fund Trustees и др. (C-424/11, EU:C:2013:144, т. 17 и цитираната съдебна практика). Според Съда „[п]о-специално една държава членка не може, без да пренебрегне условията за „[СИФ]“, да избере измежду посочените фондове тези, които имат право на освобождаване от ДДС, и тези, които нямата такова право“.

17 Отбелязвам, че в преюдициалното си запитване запитващата юрисдикция посочва, че „стига[…] до извода, че получените услуги са доставки на „управление“ по смисъла на член 135, параграф 1, буква ж[) от Директива 2006/112]“.

18 Решение от 4 май 2006 г., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, т. 40—43) и заключението на генералния адвокат Kokott по дело Fiscale Eenheid X (C-595/13, EU:C:2015:327, т. 48).

19 Решение от 4 май 2006 г., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, т. 64).

20 Решение от 4 май 2006 г., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, т. 65).

21 Решение от 7 март 2013 г., GfBk (C-275/11, EU:C:2013:141).

или акциите на фонда, оценка на активите, счетоводна отчетност, изготвяне на декларации за разпределяне на приходи, предоставяне на информация и документация за периодичните отчети и данъчните декларации, статистическите декларации и декларациите по ДДС, както и изготвяне на прогнози за приходите се обхващат от понятието „управление“ на СИФ[22].

36. По-нататък, Съдът посочва, че управлението на СИФ по смисъла на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 се определя в зависимост от *естеството* на извършените доставки на услуги, а не в зависимост от доставчика или получателя на услугата[23]. Съответно той постановява, че за да са обхванати от понятието „СИФ“, нищо не пречи различните услуги, съставляващи управлението на инвестиционните фондове, да бъдат отделени една от друга и някои от тях да се предоставят от управител, трето лице[24].

37. Накрая и преди всичко, Съдът е разработил критерии, съгласно които, за да бъдат квалифицирани като „освободени сделки“ по смисъла на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112, предоставените от управител, трето лице, услуги по управление трябва в общи линии да представляват *едно обособено цяло* и да са *специфични и съществени* за управлението на СИФ[25]. От това следва, че съгласно тази съдебна практика въпросното освобождаване не обхваща всички форми на управление на СИФ, а само управлението на СИФ, което отговаря на тези критерии. Впрочем в писменото си становище Комисията изразява съмнения относно квалификацията на извършваната от BFMI доставка, и по-специално относно специфичния ѝ характер.

38. В настоящото дело от представената на Съда преписка е видно, че BlackRock получава услугите, доставяни от BFMI, чрез платформата Aladdin, която използва за управлението както на СИФ, така и на други фондове. По-специално запитващата юрисдикция посочва, първо, че Aladdin предоставя анализи на пазара, мониторинг на изпълнението и оценка на риска, за да подпомогне управителите на инвестиционни портфейли при вземането на инвестиционни решения. Второ, Aladdin следи съответствието с правната уредба. Трето, запитващата юрисдикция обяснява, че Aladdin дава възможност за прилагане на оперативни решения. Така функциите на Aladdin покриват целия инвестиционен цикъл, като подпомагат управителите на инвестиционни портфейли при вземането на инвестиционни решения, спазването на правната уредба и прилагането на оперативни решения. Както запитващата юрисдикция, така и First-tier Tribunal (Tax Chamber) (Първоинстанционен съд, данъчно отделение) заключават, че услугите, доставяни от BFMI чрез платформата Aladdin, отговарят на критериите, които Съдът е разработил за целите на определянето дали доставките на услуги, извършвани от доставчик, трето лице, за лице, управляващо фондове, могат да бъдат освободени от облагане съгласно член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112, а именно в общи линии да представляват *едно обособено цяло* и да са *специфични и съществени* за управлението на СИФ[26].

39. Макар че обстоятелствата в главното производство могат да предложат отлична възможност за преразглеждане на критериите, на които трябва да отговаря дадена доставка на услуги, за да се счита за „управление на СИФ“ по смисъла на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112, когато тази услуга се предоставя от трето лице чрез електронна платформа, считам, че този дебат не може да се осъществи в рамките на настоящото дело. В това отношение следва да се припомни, от една страна, че в рамките на съдебното сътрудничество, установено с

22 Решение от 7 март 2013 г., GfBk (C-275/11, EU:C:2013:141, т. 27).

23 Решение от 4 май 2006 г., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, т. 66). Това заключение е възприето по-късно в решение от 7 март 2013 г., GfBk (C-275/11, EU:C:2013:141, т. 20). Вж. също заключението на генералния адвокат Cruz Villalón по дело GfBk (C-275/11, EU:C:2012:697, т. 25).

24 Вж. в този смисъл решение от 4 май 2006 г., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, т. 67). Това заключение е възприето в точка 63 от решение от 13 март 2014 г., ATP PensionService (C-464/12, EU:C:2014:139).

25 Вж. в този смисъл решения от 5 юни 1997 г., SDC (C-2/95, EU:C:1997:278, т. 66), от 4 май 2006 г., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289, т. 70—72) и от 7 март 2013 г., GfBk (C-275/11, EU:C:2013:141, т. 21).

26 Вж. в този смисъл решение от 13 март 2014 г., ATP PensionService (C-464/12, EU:C:2014:139, т. 65 и 75).

член 267 ДФЕС, само националната юрисдикция е компетентна да прецени както необходимостта от преюдициално заключение, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда[27]. От друга страна, в рамките на това сътрудничество националните юрисдикции трябва да анализират разглежданите сделки, а Съдът — да предоставя на тези юрисдикции всички насоки за тълкуване на правото на Съюза, които могат да бъдат полезни за решаване на делото, с което те са сезирани[28]. По-специално, запитващата юрисдикция, която разполага с всички елементи, позволяващи ѝ да анализира всяка от разглежданите в главното производство сделки, трябва да прецени дали тези услуги се обхващат от понятието „управление на СИФ“ по смисъла на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112[29].

40. В настоящото дело няма никакво съмнение, че запитващата юрисдикция е анализирала горепосочените критерии за прилагане в светлината на практиката на Съда относно разглежданото освобождаване. След подробен анализ тази юрисдикция е стигнала до извода, че доставките, които BFMI извършва като доставчик, трето лице, чрез Aladdin за управлението на СИФ, отговарят на посочените критерии[30]. Ето защо с настоящото преюдициално запитване запитващата юрисдикция иска от Съда да установи дали единна доставка трябва да се облага с единна данъчна ставка и дали възнаграждението за тази доставка трябва да се определя по специфичен начин в зависимост от използването на услугите по управление.

41. От това следва, че в случая не се поставя отново въпросът дали в модерния свят, в който все повече услуги се предоставят чрез електронни средства, е необходимо да се прецизират установените в съдебната практика критерии относно доставките на услуги по управление от трети лица, когато тези услуги се доставят през електронна платформа. В това отношение следва да се подчертае, че главното производство повдига по-общ въпрос, а именно дали условието, съгласно което доставчиците на услуги, трети лица, трябва да бъдат специални, е изпълнено в контекст, в който тези услуги се предоставят чрез информационна платформа, функционираща по един и същ начин за всички фондове[31]. С оглед на констатацията в точка 38 от настоящото заключение в рамките на анализа на преюдициалния въпрос е достатъчно да се изходи от схващането, че услугите, които BFMI доставя чрез платформата си Aladdin (наричани по-нататък „услугите на Aladdin“), освен че се използват за управлението на други фондове, са специфични и съществени за управлението на СИФ и представляват едно обособено цяло.

27 Вж. по-специално решение от 8 септември 2011 г., Rosado Santana (C-177/10, EU:C:2011:557, т. 32) и определение от 24 октомври 2019 г., Topaz (C-211/17, непубликувано, EU:C:2019:906).

28 Вж. в този смисъл решения от 27 октомври 2005 г., Levob Verzekeringen и OV Bank (C-41/04, EU:C:2005:649, т. 23), от 27 септември 2012 г., Field Fisher Waterhouse (C-392/11, EU:C:2012:597, т. 20) и от 21 февруари 2013 г., Žamberk (C-18/12, EU:C:2013:95, т. 31).

29 Решение от 13 март 2014 г., ATP PensionService (C-464/12, EU:C:2014:139, т. 75).

30 От преписката е видно, че първоинстанционният съд, First-tier Tribunal (Tax Chamber) (Първоинстанционен съд (данъчно отделение), е стигнал до същия извод.

31 В писменото си становище Комисията изразява съмнения относно квалификацията на извършваната от BFMI доставка, и по-специално относно специфичния ѝ характер за целите на квалифицирането ѝ като „управление на СИФ“.

B. По данъчното третиране на единните доставки

42. В самото начало следва да се отбележи, че единната доставка[32] може да обхваща два вида положения[33]. Всъщност в решение Deutsche Bank[34] Съдът е постановил, че единна доставка е налице, когато един от елементите трябва да се разглежда като основна доставка или когато два или повече елемента или действия, предоставени от данъчнозадълженото лице на потребителя, в случая на средния потребител, са толкова тясно свързани, че обективно образуват една неделима икономически доставка, която би било изкуствено да се раздробява[35]. Освен това в това решение[36] Съдът е постановил, че посочените елементи може да са „не само[…] неделими“, но и поставени „на една и съща плоскост“, ако „[и] единият, и другият елемент са абсолютно необходими, за да се извърши цялостната услуга, поради което няма как да се приеме, че единият трябва да се разглежда като основната, а другият — като съпътстващата услуга“[37]. Впрочем от практиката на Съда следва, че в рамките на цялостната преценка доминиращият елемент на единната доставка трябва да се определи в зависимост от качественото и количественото значение на елементите, за които се отнася разглежданото освобождаване, спрямо това на елементите, по отношение на които това освобождаване не се прилага[38].

43. Ако се приеме за установено, че извън използването им за управление на други фондове услугите на Aladdin са специфични и съществени за управлението на СИФ и образуват едно обособено цяло, следва да се провери дали те представляват отделна, неделима икономически доставка (1). По-нататък, възниква въпросът за данъчното третиране предвид съществуването на съдебни решения, допускащи диференцирано третиране на различни сделки, в които Съдът се отклонява от класическата съдебна практика (2). Накрая, следва да се разгледа специфичният случай на дружество, управляващо инвестиционни фондове, от които по-малката част са СИФ (3).

1. По квалификацията на доставка като единна доставка

44. От преюдициалното запитване и от приложените към него решения[39] е видно, че националните юрисдикции квалифицират услугите на Aladdin като единна доставка. Тъй като обаче BlackRock използва тази единна доставка както за управлението на СИФ, така и за управлението на други фондове, страните имат различни становища по въпроса дали в конфигурация като разглежданата в настоящия случай доставката на услуги следва да се счита за „единна и неделима доставка“, или може да се разглежда като основна доставка, а именно управлението на други фондове, които съставляват по-голямата част от управляваните от BlackRock фондове, придружена от съпътстваща доставка, а именно управлението на СИФ, които са по-малката част от управляваните от BlackRock фондове. Поставеният от националната юрисдикция въпрос, изглежда, се основава на схващането, че услугите на Aladdin представляват единна доставка, съставена от няколко елемента.

32 Отбелязвам, че в практиката на Съда единната доставка понякога се нарича „единна комплексна доставка“ (вж. по-специално решения от 17 януари 2013 г., BGŻ Leasing, C-224/11, EU:C:2013:15 и от 16 юли 2015 г., Mapfre asistencia и Mapfre warranty, C-584/13, EU:C:2015:488) или „една единна комплексна сделка“ (вж. например решение от 8 декември 2016 г., Stock ‘94, C-208/15, EU:C:2016:936). За целите на настоящото заключение ще използвам понятието „единна доставка“.

33 Както подчертава генералният адвокат Sharpston в заключението си по дело Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:276, т. 24), „[н]алице е [единна] доставка, когато i) два или повече елемента от нея са толкова тясно свързани, че образуват отделна, неделима икономически доставка, която би било изкуствено да се раздробява или ii) при която един или повече елементи представляват основната доставка, а други елементи са съпътстващи“.

34 Решение от 19 юли 2012 г., Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484).

35 Вж. в този смисъл решение от 19 юли 2012 г., Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484, т. 19—21 и цитираната съдебна практика).

36 Решение от 19 юли 2012 г., Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484).

37 Вж. в този смисъл решение от 19 юли 2012 г., Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484, т. 26 и 27).

38 Вж. в този смисъл решение от 21 февруари 2013 г., Žamberk (C-18/12, EU:C:2013:95, т. 30 и цитираната съдебна практика).

39 Решения на запитващата юрисдикция, както и на First-tier Tribunal (Tax Chamber) (Първоинстанционен съд (данъчно отделение).

45. Според Комисията в случая не става въпрос за единна доставка, разделена на една основна и една или няколко съпътстващи я второстепенни доставки[40]. Правителството на Обединеното кралство пък счита, че разглежданата доставка е единна доставка, съставено от няколко елемента, като от количествена и качествена гледна точка управлението на другите фондове е доминиращият елемент на тази доставка. От това следвало, че на облагане подлежи цялата единна доставка. За да предложа решение на този проблем и да квалифицирам разглежданата доставка, ще разгледам съдебната практика относно единната комплексна доставка.

46. Най-напред следва да се припомни, че за целите на ДДС обикновено всяка доставка трябва да бъде считана за отделна и независима, както следва от член 1, параграф 2, втора алинея от Директива 2006/112. Това означава, че сделката, която от икономическа гледна точка се състои само от една доставка, не бива изкуствено да се раздробява, за да не се нарушава функционирането на системата на ДДС[41]. В същото време с оглед на нейната сложност не може да се изключи възможността доставката да включва елементи, които — взети поотделно — биха били облагани по различен начин. В това отношение съгласно съдебната практика, когато една доставка включва един основен и един съпътстващ елемент, последният следва режима, предвиден за първия. Става въпрос за съдебната практика, прилагаща максимата „*accessorium principale sequitur*“.

47. Съдебната практика, закрепила този подход, стъпва по-специално на решение CPP[42]. В случая по това дело Съдът е трябвало да определи дали различните услуги в план, съгласно който срещу заплащане на определена сума на притежателите на кредитни карти се предлагат застрахователна услуга и картова регистрация, могат да ползват предвиденото в член 13, част Б, буква а) от Шеста директива освобождаване за застрахователните сделки[43]. Съдът припомня принципа, че „доставката, която от икономическа гледна точка се състои само от една услуга, не бива изкуствено да се раздробява, за да не се нарушава функционирането на системата на ДДС“[44]. В този смисъл единна е доставката, когато един или повече елементи трябва да се разглеждат като съставляващи основната доставка, докато в обратния случай един или повече елементи трябва да се разглеждат като една или повече допълнителни доставки, които имат същото данъчно третиране като основната доставка[45]. Съдът уточнява и че една доставка трябва да бъде разглеждана като съпътстваща дадена основна доставка, когато за клиентите тя представлява не цел сама по себе си, а начин да се възползват при най-добри условия от основната услуга на доставчика[46].

48. По-нататък, подходът, съгласно който съпътстващото следва основното, е потвърден наскоро в контекста на други дела.

40 Отбелязвам, че в съдебното заседание Комисията квалифицира разглежданите услуги като „недиференцирана доставка без заложено разграничение[, що се отнася до получателя]“.

41 Вж. в този смисъл решение от 25 февруари 1999 г., CPP (C-349/96, EU:C:1999:93, т. 29).

42 Решение от 25 февруари 1999 г., CPP (C-349/96, EU:C:1999:93).

43 Понастоящем член 135, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112.

44 Решение от 25 февруари 1999 г. (C-349/96, EU:C:1998:281, т. 26). Вж. в това отношение заключението на генералния адвокат Fennelly по дело CPP (C-349/96, EU:C:1998:281, т. 26).

45 Решение от 25 февруари 1999 г., CPP (C-349/96, EU:C:1999:93, т. 30). Тези изводи са възприети в решение от 19 юли 2012 г., Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484), в което Съдът постановява по-специално, че услуга по управление на портфейл, тоест извършвана срещу възнаграждение дейност, при която данъчнозадълженото лице взима самостоятелно решение дали да закупи и продаде ценни книжа и изпълнява това решение с покупката и продажбата на ценните книжа, се състои от два елемента, които са толкова тясно свързани, че обективно образуват една икономическа доставка. След като в точки 22—29 от това решение квалифицира разглежданата доставка като единна доставка, Съдът все пак приема, че упражняваната от Deutsche Bank дейност по управление на портфейл не може да се обхване от понятието „управление на СИФ“ по смисъла на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112, тъй като се състои в управление на активите на отделно лице, чиято обща стойност трябва да е сравнително висока, за да бъде управлението им доходоносно.

46 Вж. в този смисъл решение от 18 януари 2018 г., Stadion Amsterdam (C-463/16, EU:C:2018:22, т. 23 и цитираната съдебна практика).

49. Така в делото, приключило с решение Žamberk [47], Съдът е сезиран с въпроса дали достъпът до аквапарк, в който на посетителите се предлагат не само съоръжения, даващи възможност за практикуване на спортни дейности, но също и други видове дейности за развлечение и отдих, попада в приложното поле на член 132, параграф 1, буква м) от Директива 2006/112. В това отношение според Съда обстоятелството, че аквапаркът предлага общ входен билет, даващ достъп до всички съоръжения, без да се прави никакво разграничение в зависимост от вида на действително използваното съоръжение, начина и продължителността на неговото използване през периода на валидност на входния билет, е важно указание за наличието на единна доставка [48]. От това следва, че когато няколко елемента се предлагат като едно цяло, без да се прави никакво разграничение между действително използваните елементи, те следва да подлежат на еднакво третиране.

50. Същият подход е възприет и в решение Stadion Amsterdam [49]. В решението по това дело Съдът е трябвало да се произнесе по данъчното третиране на билет, позволяващ на посетителя да се ползва както от посещение с гид на стадиона на AFC Ajax, така и от посещение на музея на този футболен клуб. Съдът квалифицира тези сделки като единна доставка, съставена от посещение с гид на стадиона като основен елемент и посещението на музея на AFC Ajax като съпътстващ елемент. От Съда се иска по-специално да установи каква ставка на ДДС е приложима към тази единна доставка. В това отношение той изрично уточнява, че „от самата квалификация като една-единствена доставка на сделка, съдържаща няколко елемента, произтича, че по отношение на тази сделка се прилага *една и съща ставка на ДДС*“, тъй като „[в]ъзможността, оставена на държавите членки, да прилагат по отношение на отделните елементи, съставляващи [единна] доставка, различните ставки на ДДС, приложими към тези елементи, вод[и] до изкуственото разделяне на части на тази доставка и крие[…] риска от изкривяване на функционирането на системата на ДДС“ [50]. Според мен от това ясно следва, че сделка, съдържаща няколко елемента, трябва да получи единно третиране [51].

51. Накрая, с оглед на фактическите обстоятелства по настоящото дело, както са описани от запитващата юрисдикция, считам, че в случая не е налице положение, попадащо в хипотезата „ *accessorium principale sequitur*“. Всъщност от представената на Съда преписка е видно, че управителите на BlackRock ползват разнообразна информация, която включва различни етапи на инвестиционната дейност, но която като цяло може да се разглежда като единен информационен поток, основаващ се на споразумението от 1 януари 2010 г. за лиценза и услугите на Aladdin [52]. Макар да не може да се изключи възможността всички посочени по-горе услуги да бъдат доставяни поотделно, от данните, предоставени в съдебното заседание, и от представената на Съда преписка [53] изглежда, че управителите на портфейли търсят комбинацията от тези елементи, поради което е приемливо да се счита, че те са толкова тясно свързани, че обективно образуват отделна, неделима икономически доставка. Ето защо, както следва от преюдициалното запитване, от гледна точка на получателя стойността на разглежданата доставка на услуга произтича от комбинираното използване на разглежданата

47 Решение от 21 февруари 2013 г. (C-18/12, EU:C:2013:95).

48 Решение от 21 февруари 2013 г., Žamberk (C-18/12, EU:C:2013:95, т. 32).

49 Решение от 18 януари 2018 г. (C-463/16, EU:C:2018:22).

50 Решение от 18 януари 2018 г., Stadion Amsterdam (C-463/16, EU:C:2018:22, т. 26 и цитираната съдебна практика). Курсивът е мой. Освен посочените по-горе съдебни решения, подходът, съгласно който съпътстващото следва основното, е потвърден в определение от 19 януари 2012 г., Purple Parking и Airparks Services (C-117/11, непубликувано, EU:C:2012:29, т. 31), в което Съдът посочва, че „фактът, че при други обстоятелства разглежданите елементи могат или се доставят отделно [е без значение], тъй като тази възможност е тясно свързана с понятието за единна сложна сделка“. В точка 39 от това определение Съдът уточнява, че „третирането на няколко услуги като единна доставка от гледна точка на ДДС задължително води до данъчно третиране на тези услуги, различно от това, което те биха получили, ако бяха доставени поотделно“.

51 Решение от 18 януари 2018 г., Stadion Amsterdam (C-463/16, EU:C:2018:22, т. 26 и цитираната съдебна практика).

52 Преюдициално запитване, приложение 1, точка 9.

53 Като се позовава на решение от 7 март 2013 г., GfBk (C-275/11, EU:C:2013:141), в точка 184 от решението си First-tier Tribunal (Tax Chamber) (Първоинстанционен съд) (данъчно отделение) посочва, че „услугите на Aladdin са неразривно свързани […] с предприятията получатели в качеството им на лица, управляващи фондове“, като добавя, че „аналитичните и надзорните функции, например, са изцяло насочени към ефективното управление на фондове“.

информационна платформа през различните инвестиционни цикли. По-конкретно услугите по анализ на пазарите, мониторинг на изпълнението, оценка на риска, контрол за съответствието с правната уредба и осъществяване на сделките могат да бъдат предоставяни по съвместен и допълващ се начин и поставени на една и съща плоскост. Съответно, изглежда, че разглежданата доставка е единна доставка, съставена от няколко поставени на една и съща плоскост елемента [54].

52. Следователно от икономическа гледна точка става въпрос за доставка, която дружеството BlackRock закупува в пакет за целите на инвестиционната дейност на притежаваните от него фондове. Като се има предвид, че едни и същи елементи на услугите на Aladdin се използват както за управлението на СИФ — сделка, за която се отнася предвиденото в член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 освобождаване, така и за управлението на другите фондове — сделка, която не може да се ползва от това освобождаване — възниква въпросът какво да е данъчното третиране на тези услуги.

2. По диференцираното третиране на различните сделки

53. BlackRock по същество твърди, че член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 може да се тълкува в смисъл, че допуска данъчната основа на единна доставка на услуги по управление да се определя диференцирано по начин, позволяващ в нея да влязат само сделките, осъществени в полза на фонд, чието управление не е освободено от данъчно облагане. То твърди, че когато получателят на разглежданите услуги притежава СИФ и други фондове, възнаграждението следва да се раздели пропорционално в зависимост от „стойността на […] активи[те]“, управлявани от получателя на посочените услуги.

54. От друга страна, правителството на Обединеното кралство и Комисията твърдят, че съставена от няколко елемента единна доставка, която се използва предимно за облагаемото управление на други фондове, които не са СИФ, не подлежи на такова определяне, поради което трябва да се обложи в своята цялост.

а) Неприложимостта към настоящия случай на изключенията, възприети в съдебната практика

55. Както е видно от представената на Съда преписка и от становищата на страните, в практиката си Съдът вече е приел, че съществуват положения, при които по отношение на елементите на единна доставка се прилага различно от гледна точка на ДДС третиране. Както подчертава правителството на Обединеното кралство, сред съдебните решения, посочени в преюдициалното запитване, решения Talacre Beach Caravan Sales [55] и Комисия/Франция [56] са единствените, в които Съдът допуска различните елементи на единна доставка да бъдат третирани по два различни начина от гледна точка на ДДС [57]. Макар запитващата юрисдикция да се е позовала на споменатите съдебни решения [58], те според мен установяват изключения, а не общи принципи, поради което и не могат да се приложат към настоящия случай.

54 Отбелязвам, че в съдебното заседание Комисията квалифицира разглежданите услуги като „недиференцирана доставка без заложено разграничение[, що се отнася до получателя]“.

55 Решение от 6 юли 2006 г. (C-251/05, EU:C:2006:451).

56 Решение от 6 май 2010 г. (C-94/09, EU:C:2010:253).

57 За подробен преглед на различните ставки на облагане вж. заключението на генералния адвокат Szpunar по дело Regards Photographiques (C-145/18, EU:C:2019:184, т. 30).

58 Точка 22 от акта за преюдициалното запитване.

56. Всъщност, на първо място, делото, приключило с решение Talacre Beach Caravan Sales[59], се отнася до въпроса дали оборудването за каравани трябва да бъде облагано по същия начин като самите каравани. Законодателството на Обединеното кралство[60] прилага нулева ставка само за самите каравани и изрично изключва тяхното оборудване. Впрочем Съдът е постановил, че когато основният елемент на единна доставка се облага с нулева ставка (освобождаване с възстановяване на данъка), останалите съпътстващи елементи все пак подлежат на облагане. Следователно концепцията за единна сделка, съставена от няколко елемента, не задължава държавата членка да третира другите елементи по същия начин.

57. Важно е обаче да се подчертае, че обстоятелствата, характеризиращи това дело, са много специфични, тъй като предмет на разглеждане е възможността, предоставена на държавите членки съгласно член 28, параграф 2 от Шеста директива[61], да прилагат освобождавания с възстановяване на платения данък, а тази възможност може да бъде приравнена на stand-still клауза, която представлява дерогация от разпоредбата, установяваща стандартната ставка на ДДС[62]. Съдът впрочем изрично констатира този изключителен характер на разглежданото дело, като посочва, че „[м]акар от съдебната практика несъмнено да следва, че единната доставка по принцип се облага с единна ставка на ДДС, тя допуска възможността за отделно облагане на някои съставни части на тази доставка, когато само такова облагане изпълнява условията за прилагане на освобождаване с възстановяване на платения данък съгласно член 28, параграф 2, буква а) от Шеста директива“[63].

58. На второ място, в рамките на делото, приключило с решение Комисия/Франция[64], отнасящо се до данъчното третиране на превоза на тленни останки в контекста на доставката на услуги от погребалните служби[65], Съдът е трябвало да определи дали Френската република е изпълнила задълженията си по членове 96—98 и член 99, параграф 1 от Директива 2006/112. Всъщност Комисията е счела, че изкуственото отделяне на услугата по превоз на тленни останки с превозно средство от съвкупността, състояща се от доставяните от погребалните служби услуги, води до прилагане от тази държава членка на две различни ставки на ДДС за две съставни части на една доставка, която трябва да се разглежда като единна. Съдът заключава, че френската правна уредба не нарушава член 98, параграф 1 от Директива 2006/112, който предвижда възможността държавите членки да прилагат намалена ставка на ДДС спрямо дадена категория доставки, посочени в приложение III към тази директива, а именно по-специално доставките на услуги от погребалните служби. Всъщност Съдът постановява, че превозът на тленни останки с превозно средство представлява конкретен и специфичен елемент в рамките на доставките на услуги от погребалните служби[66]. В това производство за установяване на неизпълнение на задължения Съдът приема, че не е необходимо да разглежда въпроса дали доставките на такива служби представляват единни доставки[67], нито въпроса за различното третиране на такива услуги.

59 Решение от 6 юли 2006 г. (C-251/05, EU:C:2006:451).

60 Благоприятното данъчно третиране (нулева ставка) на караваните произтича от упражняването от Обединеното кралство на възможност, предоставена през преходния период съгласно член 28, параграф 2 от Шеста директива. Тази възможност беше механизъм, позволяващ да се запазят някои дерогации от общата система на ДДС, действащи към 1 януари 1991 г.

61 Понастоящем член 110 от Директива 2006/112.

62 Решение от 6 юли 2006 г., Talacre Beach Caravan Sales (C-251/05, EU:C:2006:451).

63 Решение от 6 юли 2006 г., Talacre Beach Caravan Sales (C-251/05, EU:C:2006:451, т. 24).

64 Решение от 6 май 2010 г. (C-94/09, EU:C:2010:253).

65 Приложение III, точка 16 от Директива 2006/112 разрешава прилагането на намалена ставка за доставката на услуги от погребални служби.

66 Решение от 6 май 2010 г., Комисия/Франция (C-94/09, EU:C:2010:253, т. 39). Комисията твърди, че посоченият превоз е част от единна услуга, съставена от няколко предоставяни от погребалните служби елемента.

67 Всъщност в точка 34 от това решение Съдът отбелязва, че „за произнасянето по основателността на настоящия иск не е необходимо Съдът да преценява, както поддържа Комисията, дали доставките на услуги от погребалните служби трябва да се считат за единна операция от гледна точка на очакванията на средностатистическия потребител“.

59. Ето защо считам, че от обстоятелствата по делата, приключили с посочените по-горе решения, става ясно защо тези решения се отклоняват от обичайната съдебна практика в тази област. Настоящото дело обаче не попада в обхвата на нито едно от двете изключения от общия принцип, съгласно който за единна доставка се прилага единно третиране. В подкрепа на тезата си за прилагането на пропорционална ставка в зависимост от използването на услугите BlackRock се позовава на решение Комисия/Люксембург [68], което според мен не може да се приложи към настоящото дело.

б) Неприложимостта към настоящия случай на решение Комисия/Люксембург

60. Това решение [69] е постановено в рамките на производство за установяване на неизпълнение на задължения относно начина, по който Великото херцогство Люксембург е приложило освобождаването за самостоятелни групи лица (наричани по-нататък „СГЛ“), посочено в член 132, параграф 1, буква е) от Директива 2006/112. Съдът разглежда по-специално въпроса дали и как предвиденото в тази разпоредба освобождаване може да се приложи за доставки, извършвани от независима група за осъществяващи дейност нейни членове [70]. Съдът постановява, че тази разпоредба не предвижда освобождаване за доставките на услуги, които не са пряко необходими за освободените дейности на членовете на СГЛ или във връзка с които те не са данъчнозадължени лица.

61. Откъсите от решение Комисия/Люксембург [71], на които се позовава BlackRock, се съдържат в точки 53 и 54, в които Съдът дава отговор на доводите на държавата членка ответник. Така в точка 53 от това решение Съдът уточнява, че „услугите, извършвани от СГЛ, чиито членове извършват и облагаеми дейности, могат да се ползват от това освобождаване, но само доколкото тези услуги са пряко необходими за освободените дейности на тези членове или във връзка с които те не са данъчнозадължени лица“. В точка 54 от посоченото решение Съдът отбелязва по-специално, че държавата членка ответник „не е посочил[а] евентуално поради каква причина би било изключително трудно СГЛ да фактурира тези услуги без ДДС в *зависимост от частта, която заемат* в съвкупността от дейностите на нейните членове освободените от този данък дейности или дейностите, във връзка с които те не са данъчнозадължени лица“ [72].

62. Считам, че позоваването на решение Комисия/Люксембург [73] не предлага насоки за разрешаването на настоящото дело. В това отношение от него несъмнено следва, че освобождаването по принцип може да се изчислява пропорционално, за да се запази действието му. В споменатото решение обаче това съображение, изглежда, се основава на текста на член 132, параграф 1, буква е) от Директива 2006/112, в който се споменава изрично „делът“ на членовете на СГЛ от разходите. Трябва обаче да се констатира, че в член 135, параграф 1, буква ж) от тази директива такова позоваване липсва. При това положение от сравнението на текстовете на двете разглеждани разпоредби се вижда, че определянето на „дяловете“, което би могло да се допусне съгласно член 132, параграф 1, буква е) от споменатата директива, не може

68 Решение от 4 май 2017 г. (C-274/15, EU:C:2017:333).

69 Решение от 4 май 2017 г. (C-274/15, EU:C:2017:333).

70 Изтъкнатият от Комисията довод се отнася до обстоятелството, че люксембургската правна уредба не ограничава възможността за освобождаване до услуги, използвани за освободени от облагане извършени доставки или за дейности, които не попадат в приложното поле на данъка. Тези практики позволявали освобождаване на услуги, използвани за облагаеми доставки, когато оборотът на получателя на облагаемите услуги не надхвърля 30 % (в някои случаи 45 %) от общия му оборот.

71 Решение от 4 май 2017 г. (C-274/15, EU:C:2017:333).

72 Решение от 4 май 2017 г., Комисия/Люксембург (C-274/15, EU:C:2017:333, т. 54). Курсивът е мой.

73 Решение от 4 май 2017 г. (C-274/15, EU:C:2017:333).

да се приложи за член 135, параграф 1, буква ж) от същата директива, още повече че прегледът на мотивите на решение Комисия/Люксембург[74], и по-специално тези в точки 51 и 53, показва, че в анализа си Съдът отдава особено значение на текста на член 132, параграф 1, буква е) от Директива 2006/112.

63. Освен това, макар да е вярно, че мотивите, които се съдържат в решенията на Съда, би трябвало по принцип да са еднакво валидни, независимо от естеството на акта, а именно иск за установяване на неизпълнение на задължения, уреден в членове 258—260 ДФЕС, или преюдициално запитване съгласно член 267 ДФЕС, все пак е рисковано съображенията, свързани с тези решения, да се прилагат автоматично към другите дела, без да се отчитат обстоятелствата от фактическо, правно и контекстуално естество. Както вече посочих, от една страна, текстът на разпоредбата, която е подложена на преценка в рамките на решение Комисия/Люксембург[75], се различава от текста на тази, която Съдът трябва да тълкува в настоящото дело. От друга страна, до Съда е отправен въпрос с ограничен обхват, а именно дали съответната държава членка е транспонирала правилно член 132, параграф 1, буква е) от Директива 2006/112. Предвид тези съображения считам, че с посоченото решение Съдът не е имал за цел да промени трайната си практика относно единна доставка, съставена от няколко елемента[76]. Нито съображенията, развити в посоченото решение, нито цитираната в него съдебна практика биха могли да се използват в подкрепа на противоположен извод. С оглед на тези съображения считам, че с решение Комисия/Люксембург[77] не се установяват принципи, които могат да предложат насоки за разрешаването на настоящото дело.

3. По специфичния случай на дружество, което притежава по-малка част СИФ

64. След приемането на схващането, от една страна, че услугите на Aladdin са специфични и съществени за управлението на СИФ и на други фондове и представляват едно обособено цяло и от друга страна, че представляват единна доставка, отделна и неделима икономически, следва да се провери дали съответстващата на тази доставка данъчна основа трябва да бъде разделена с мотива, че част от тази доставка се използва за управлението на СИФ и че ако беше използвана отделно за СИФ, щеше да е освободена от ДДС. С други думи, трябва ли наличието на миноритарен дял СИФ, чието управление би трябвало да е освободено от облагане, в дружество, притежаващо различни фондове, да стане причина за разделяне на данъчната основа? Според мен на този въпрос трябва да се отговори отрицателно по редица причини.

65. Най-напред е важно да се подчертае, че с предвидените в член 135, параграф 1 от Директива 2006/112 случаи на освобождаване се има предвид постигането на определени цели, сред които целта на буква ж) от този параграф „да се улеснят инвеститорите да инвестират в ценни книжа посредством предприятия за инвестиране“[78]. Така с тази разпоредба законодателят на Съюза цели да се гарантира данъчна неутралност на общия режим на ДДС при избора между преките инвестиции в ценни книжа и тези, които се извършват чрез предприятия за колективно инвестиране[79]. Ако Съдът отговори на преюдициалния въпрос по предложения от BlackRock

74 Решение от 4 май 2017 г. (C-274/15, EU:C:2017:333).

75 Решение от 4 май 2017 г. (C-274/15, EU:C:2017:333).

76 Вж. т. 46 и 47 от настоящото заключение.

77 Решение от 4 май 2017 г. (C-274/15, EU:C:2017:333).

78 Вж. решение от 28 юни 2007 г., JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust и The Association of Investment Trust Companies (C-363/05, EU:C:2007:391, т. 45).

79 Вж. решения от 28 юни 2007 г., JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust и The Association of Investment Trust Companies (C-363/05, EU:C:2007:391, т. 45), от 7 март 2013 г., Wheels Common Investment Fund Trustees и др. (C-424/11, EU:C:2013:144, т. 19), от 13 март 2014 г., ATP PensionService (C-464/12, EU:C:2014:139, т. 43) и от 9 декември 2015 г., Fiscale Eenheid X (C-595/13, EU:C:2015:801, т. 34). Що се отнася до целта на освобождаването, вж. заключението на генералния адвокат Kokott по дело Abbey National (C-169/04, EU:C:2005:523, т. 28 и 29), че управлението на СИФ трябва да бъде освободено, тъй като предвид малкия обем инвестиции, до които имат достъп, възможността на малките инвеститори да инвестират пряко средствата си в широк набор от ценни книжа, е ограничена. Впрочем според генералния адвокат Kokott те често не разполагат с необходимите познания, за да сравнят и изберат съответните ценни книжа.

начин, съществува опасност да се попречи на постигането на тази цел. Тъй като не се спори, че услугите на Aladdin представляват доставка, която BlackRock използва за управлението както на СИФ, така и на други фондове, разглежданото освобождаване се иска за услуги, които не се ползват *само* за управлението на СИФ. Като се има предвид, че предвиденото в член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 освобождаване не се отнася за управлението на други фондове, освобождаване, било то само частично, за такава доставка, ползвана основно за другите фондове, не е в съответствие с посочената цел, която е заложено да се постигне с това освобождаване. Впрочем предоставянето на освобождаване за доставка на услуги, която се ползва и за другите фондове, и за СИФ, би довело до отклонение от съдебната практика, посочена в точки 36 и 37 от настоящото заключение, която с оглед на същата тази цел изисква услугите по управление, предоставени от управител, трето лице, в общи линии да представляват едно обособено цяло и да са специфични и съществени за управлението на СИФ.

66. Извън факта, че при обстоятелствата в главното производство разглежданото освобождаване не би било в съответствие с целта, която е заложено да се постигне с него, срещу застъпвания от BlackRock подход има и доводи от практично естество. Всъщност, що се отнася до услугите на Aladdin, няма как да се изолира отделна характеристика в рамките на тази доставка, позволяваща да се определи каква част от услугите е насочена към управлението на СИФ и каква към другите фондове. В това отношение BlackRock предлага „цената, плащана за услугите по управление, по същество [да] се изчислява пропорционално на стойността на управляваните активи“. Не мога да не изразя несъгласието си с това предложение. Следва да се подчертае, че текстът на член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 се отнася до освобождаването на „сделките“, състоящи се в „управлението на СИФ“, а не до освобождаване в зависимост от „управляваните активи на СИФ“. Освен това, както правилно изтъква правителството на Обединеното кралство, подобен механизъм би бил в противоречие с естеството на системата на ДДС и би я направил неприложима[80]. Всъщност приложимият за единната доставка ДДС ще се променя постоянно в зависимост от стойността на СИФ и на другите фондове, в чието управление участва въпросната платформа. Поради това възниква въпросът кой е моментът, към който трябва да се определи посочената стойност. От това следва, че разпределението на дължимия ДДС в зависимост от стойността на управляваните фондове би могло да доведе до разширяване на обхвата на това освобождаване до другите фондове, чието управление не подлежи на освобождаване. Такъв резултат обаче не би позволил да се постигне посочената по-горе цел.

67. Това съображение се потвърждава от съдебната практика, съгласно която „твърде подробно разбиване на [единна] комплексна доставка на различни доставки, които следва да се квалифицират поотделно, би направило още по-трудно прилагането на разпоредбите в областта на ДДС“, като Съдът дори решава да „даде предимство на практичността пред точността“[81]. Така, ако се приеме, че е налице единна доставка, но данъчната ѝ основа е разделена, за да се приложат няколко ставки на ДДС, това би било в противоречие с целта на съдебната практика в областта на комплексните доставки, а именно да се запази правилното функциониране на системата на ДДС[82]. Всъщност тази съдебна практика подчертава проблема при критериите за определяне на единната доставка в зависимост от получателя, а именно липсата на обективен, прозрачен и предвидим критерий за такова определяне. При обстоятелствата в главното производство е невъзможно или поне много трудно да се определи съотношението, в което BlackRock използва услугите на Aladdin за управлението на СИФ, нещо, с което BlackRock се съгласява в съдебното заседание.

80 Не споделям обаче довода на правителството на Обединеното кралство, че третото лице, което предоставя услугата по управление на разглежданите фондове, не познава тяхната стойност, което би създало проблем в случаите, когато дължимият ДДС се плаща от самия управител. Напълно логично е да се предположи, че доставящото този вид услуги трето лице познава тяхната стойност.

81 Вж. заключението на генералния адвокат Kokott по дело Levob Verzekeringen и OV Bank (C-41/04, EU:C:2005:292, т. 66 и бележка под линия 23).

82 Вж. заключението на генералния адвокат Kokott по дело Talacre Beach Caravan Sales (C-251/05, EU:C:2006:295, т. 32).

68. Признавам, че положението би било различно, ако услугите на Aladdin се ползваха от дружество, занимаващо се единствено с управлението на СИФ. В този случай би възникнал въпросът за принципа на данъчна неутралност, съгласно който операторите трябва да могат да избират модела на организация, който от стриктно икономическа гледна точка им е най-удобен, без да поемат риска техните сделки да бъдат изключени от освобождаването [83]. Всъщност, както Съдът вече е уточнил, посоченият принцип е не норма на първичното право, която може да определи валидността на случай на освобождаване, а принцип за тълкуване, който трябва да се прилага наред с принципа, че случаите на освобождаване трябва да се тълкуват стриктно [84]. Така този принцип няма как да разшири обхвата на даден случай на освобождаване, след като липсва недвусмислена разпоредба в този смисъл [85]. В конкретния случай е очевидно, че ако се допусне освобождаване в зависимост от стойностите на фондовете, разглежданото освобождаване ще се разшири и до другите фондове, които по принцип не трябва да се ползват от него. Различно тълкуване на принципа на данъчна неутралност би било в противоречие с разрешението, възприето в цитираната в точки 46—50 от настоящото заключение съдебна практика, в която Съдът заключава, че по отношение на единна доставка, съставена от два отделни елемента, единият от които е основен, а другият съпътстващ, за които, ако са предмет на отделни доставки, биха се прилагали различни ставки на ДДС, трябва да се прилага единствено ставката на ДДС, приложима към тази единна доставка, определена в зависимост от основния елемент [86].

69. Накрая, считам, че поради посочените по-горе причини, ако единната доставка, която съставляват услугите на Aladdin, не се обложи в нейната цялост, а по друг начин, това би нарушило изискването за стриктно тълкуване на случаите на освобождаване, предвидени в член 135, параграф 1 от Директива 2006/112. Това изискване отразява волята на законодателя на Съюза да освободи от ДДС управлението на СИФ, без да разширява това освобождаване до другите видове фондове или до дейности, различни от управлението им. Считам, че критериите, свързани с управлението на СИФ, следва да се разбират именно в този смисъл [87]. Прочитът на другите разпоредби на Директива 2006/112, които BlackRock цитира, не позволява да се възприеме противоположен подход [88]. Следва да се заключи, че разпоредбата, за която се отнася настоящото преюдициално производство, а именно член 135, параграф 1 от Директива 2006/112, е насочена към освобождаване само на управлението на СИФ, което се потвърждава от целта ѝ да се улеснят дребните инвеститори да инвестират в ценни книжа посредством предприятия за инвестиране.

70. С оглед на изложените по-горе съображения считам, че целта на предвиденото в член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112 освобождаване не е то да се предоставя за дейности по управление, доставяни чрез използвана както за СИФ, така и за други фондове информационна платформа. От това следва, че в настоящото дело освобождаването, предвидено за управлението на СИФ, не може да се предостави за услугите, които BFMI доставя на BlackRock.

71. Все пак държа да подчертая, че при обстоятелства, различни от представените на Съда в настоящото дело, посоченото освобождаване би могло евентуално да се предостави за услугите, предлагани от трето лице на лице, управляващо фондове, при условие че доставчикът на услуги предостави подробни данни, позволяващи на данъчната администрация да установи точно и обективно конкретните услуги, предоставяни специално за СИФ. Всъщност в тази хипотеза

83 Вж. т. 31 от настоящото заключение.

84 Вж. в този смисъл решение от 19 юли 2012 г., Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484, т. 45).

85 Вж. в този смисъл решение от 19 юли 2012 г., Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:484, т. 45) и заключението на генералния адвокат Sharpston по дело Deutsche Bank (C-44/11, EU:C:2012:276, т. 60).

86 Решение от 18 януари 2018 г., Stadion Amsterdam (C-463/16, EU:C:2018:22, т. 36).

87 Вж. т. 36 и 37 от настоящото заключение.

88 В писменото си становище BlackRock посочва член 136 и член 168, буква а) от Директива 2006/112.

доставките, извършвани единствено за СИФ, биха могли да бъдат освободени от облагане съгласно член 135, параграф 1 от Директива 2006/112, при условие че доставчикът на услугите по управление на фондове (или получателят на тези услуги в случай на обратно начисляване) успее да предостави на данъчната администрация такива данни, което от данъчна гледна точка би довело до обективно третиране на сходни положения. Тъй като в настоящото дело такива данни липсват, тази хипотеза не е налице и освобождаването, предвидено в член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112, не може да бъде предоставено.

V. Заключение

72. С оглед на изложените съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалния въпрос на Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber) (Второинстанционен административен съд (отделение по данъчни и финансови дела), Обединено кралство) по следния начин:

„Член 135, параграф 1, буква ж) от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в тази разпоредба освобождаване не се отнася за единна доставка на услуги по управление като разглежданата в главното производство, която се предоставя чрез информационна платформа, собственост на трето лице доставчик, на дружество за управление на фондове, включващо както специални инвестиционни фондове, така и други фондове“.